

UNIVERZITET „PRIVREDNA AKADEMIJA“ BRČKO
DISTRIKT BOSNA I HERCEGOVINA
PRAVNI FAKULTET

Savremene i klasične metode u dokazivanju organizovanog
kriminaliteta u Bosni i Hercegovini
-Analiza efikasnosti i profesionalnog integriteta-

DOKTORSKA DISERTACIJA

Mentor:

Prof. dr. Ratomir Antonović

Student:

Mr. Goran Pisić

U Brčkom, maj 2026. godine

SAŽETAK

Ova doktorska disertacija bavi se sveobuhvatnom analizom organizovanog kriminaliteta u Bosni i Hercegovini, sa posebnim fokusom na metode njegovog dokazivanja, te procjenu efikasnosti i profesionalnog integriteta institucija nadležnih za njegovo otkrivanje, istraživanje i procesuiranje. Polazeći od složenosti i adaptivnosti organizovanog kriminaliteta, istraživanje nastoji sagledati ovaj fenomen kroz normativni, institucionalni i operativni okvir krivičnog pravnog sistema Bosne i Hercegovine.

U teorijskom dijelu rada analizira se pojam organizovanog kriminaliteta, uz oslonac na domaću i međunarodnu literaturu, uključujući domaće radove kao i relevantne međunarodne standarde, posebno Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Poseban akcenat stavljen je na specifičnosti organizovanog kriminaliteta u Bosni i Hercegovini, uzimajući u obzir njeno složeno ustavno uređenje i institucionalnu fragmentiranost.

Centralni dio rada posvećen je analizi klasičnih i savremenih metoda dokazivanja organizovanog kriminaliteta. Klasične metode obuhvataju tradicionalna dokazna sredstva, dok savremeni pristupi uključuju posebne istražne radnje, digitalnu forenziku i finansijske istrage. U radu se analizira njihova efikasnost, kao i ograničenja u praksi, posebno u kontekstu zaštite osnovnih ljudskih prava, u skladu sa standardima Evropski sud za ljudska prava.

Dodatno, disertacija analizira efikasnost krivičnog pravnog sistema i profesionalni integritet institucija uključenih u borbu protiv organizovanog kriminaliteta. Efikasnost se posmatra kroz rezultate postupaka, trajanje istraga i nivo institucionalne saradnje, dok se profesionalni integritet razmatra kroz prizmu etičkih standarda, odgovornosti i otpornosti na koruptivne uticaje, uz oslonac na međunarodne preporuke relevantnih organizacija.

Metodološki, rad se zasniva na kombinaciji normativno-pravne, komparativne i empirijske metode istraživanja. Rezultati ukazuju na postojanje određenih strukturnih i operativnih ograničenja u sistemu suzbijanja organizovanog kriminaliteta u Bosni i Hercegovini, kao i na potrebu za daljim unapređenjem zakonodavnog okvira, institucionalnih kapaciteta i profesionalnih standarda.

KLJUČNE RIJEČI

Organizovani kriminal, Bosna i Hercegovina, dokazivanje, posebne istražne radnje, efikasnost, profesionalni integritet, krivični postupak, krivično pravo, kriminalističke metode, međunarodni standardi.

ABSTRACT

This doctoral dissertation provides a comprehensive analysis of organized crime in Bosnia and Herzegovina, with a particular focus on methods of proof, as well as the assessment of efficiency and professional integrity of institutions responsible for detection, investigation, and prosecution of organized criminal activities. Considering the complexity and adaptability of organized crime, the research examines this phenomenon within the normative, institutional, and operational framework of the criminal justice system of Bosnia and Herzegovina.

The theoretical part of the dissertation explores the concept of organized crime, relying on both domestic and international literature, including the work of Mile Šikman, as well as relevant international legal standards, in particular the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. Special attention is given to the specific characteristics of organized crime in Bosnia and Herzegovina, taking into account its complex constitutional structure and fragmented institutional framework.

A central part of the research is dedicated to the analysis of classical and contemporary methods of proving organized crime. Classical methods include traditional evidentiary tools such as witness testimony and material evidence, while contemporary approaches encompass special investigative measures, digital forensics, and financial investigations. The study evaluates their effectiveness in practice, as well as their limitations, particularly in relation to the protection of fundamental human rights, in line with the standards developed by the European Court of Human Rights.

Furthermore, the dissertation examines the efficiency of the criminal justice system and the professional integrity of institutions involved in combating organized crime. Efficiency is assessed through case outcomes, duration of proceedings, and the level of inter-institutional cooperation, while professional integrity is analyzed through ethical standards, accountability, and resilience to corruption, with reference to relevant international recommendations.

Methodologically, the research is based on a combination of normative-legal, comparative, and empirical approaches. The findings indicate certain structural and operational limitations within the system of combating organized crime in Bosnia and Herzegovina, as well as the need for further improvement of the legal framework, institutional capacities, and professional standards.

KEYWORDS

Organized crime, Bosnia and Herzegovina, evidence, special investigative measures, efficiency, professional integrity, criminal procedure, criminal law, criminology, international standards.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	2
KLJUČNE RIJEČI.....	3
ABSTRACT	3
KEYWORDS	4
1. UVOD.....	8
2. METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA	10
2.1. Problem i predmet istraživanja.....	10
2.2. Ciljevi i hipoteze istraživanja	18
2.3. Metode	25
2.4. Naučni značaj	28
2.5. Naučni doprinos.....	30
3. POJMOVNO ODREĐENJE	32
3.1. Pojmovno određenje organizovanog kriminaliteta	32
3.2. Pojmovno određenje korupcije.....	43
3.3. Pojmovno određenje pranja novca.....	55
3.4. Pojmovno određenje sajber kriminala	61
3.5. Pojmovno određenje bezbjedonosnih izazova današnjice	66
4. POGLAVLJE I: KLASIČNE METODE KRIMINALISTIČKE OBRADE	71
4.1. Uloga i značaj operativnog rada na terenu	71
4.2. Kriminalističko-tehnička obrada lica mjesta i tradicionalna forenzika	73
4.3. Rad sa informatorima - Iskustva iz prakse.....	77
4.3.1. <i>Informator</i>	77
4.3.2. <i>Pojam, vrste i osnovne karakteristike operativnih veza</i>	80
4.3.3. <i>Sredine iz kojih se angažuju operativne veze</i>	85
4.3.4. <i>Angažovanje lica za saradnju</i>	87
4.3.5. <i>Tok saradničkog odnosa</i>	91
4.3.6. <i>Zaštita saradničkog odnosa</i>	93
4.3.7. <i>Studija slučaja</i>	96
5. POGLAVLJE II: SAVREMENE METODE I POSEBNE ISTRAŽNE RADNJE (PIR)	98
5.1. Zakonski okvir PIR u Bosni i Hercegovini	98
5.2. Razlike u odredbama.....	104
5.3. Prikriveni istražitelji i simulirani otkup: Izazovi i rizici	105
5.3.1. <i>Pojam i osnovne karakteristike</i>	105

5.3.2.	<i>Kriminalistički aspekti angažovanja prikrivenog istražitelja</i>	109
5.3.3.	<i>Faktori rizika angažovanja prikrivenog istražitelja</i>	111
5.3.4.	<i>Pitanje dozvoljenosti ili nedozvoljenosti provociranja na krivično djelo....</i>	114
5.3.5.	<i>Slučajni nalazi i korišćenje dokaza pribavljeni PIR.....</i>	116
5.3.6.	<i>Zaštita i procesni status prikrivenog istražioca</i>	120
5.3.7.	<i>Operativne tehnike simulacije i nadziranog transporta</i>	122
5.4.	<i>Nadzor telekomunikacija i presretanje kompjuterskih podataka.....</i>	125
5.4.1.	<i>Primjena geolokatora i zakonitost njihove primjene u Bosni i Hercegovini</i>	129
6.	POGLAVLJE III – KORUPCIJA, POLITIČKA KORUPCIJA I VISOKOTEHNOLOŠKI KRIMINAL	132
6.1.	<i>Korupcija kao prepreka u procesu reformi sistema obrazovanja u Republici Srbiji.....</i>	132
6.1.1.	<i>Borba protiv korupcije u kontekstu preporuka Evropske unije</i>	134
6.1.2.	<i>Korupcija kao smetnja društvenom razvoju Republike Srbije</i>	138
6.2.	<i>Politička korupcija kao bitan faktor kršenja ljudskih prava.....</i>	140
6.2.1.	<i>Politička korupcija i zarobljavanje države</i>	141
6.2.2.	<i>Društvene, ekonomske i bezbjednosne posljedice</i>	145
6.3.	<i>Pojam visokotehnološkog kriminaliteta.....</i>	146
6.3.1.	<i>Ličnost izvršilaca visokotehnoloških krivičnih djela</i>	153
6.3.2.	<i>Visokotehnološki kriminal i pranje novca.....</i>	154
7.	POGLAVLJE IV: DIGITALNI DOKAZI I KRIPTOVANA KOMUNIKACIJA	158
7.1.	<i>Međunarodna policijska saradnja u borbi protiv organizovanog kriminaliteta... ..</i>	158
7.1.1.	<i>Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organizovanog kriminala</i>	166
7.1.2.	<i>Konvencija o Evropskoj policijskoj kancelariji (Konvencija o Europolu) ..</i>	169
7.1.3.	<i>Konvencija o policijskoj saradnji u zemljama jugoistočne Evrope.....</i>	170
7.2.	<i>Fenomen aplikacija Sky ECC i ANOM u bh. pravosuđu</i>	174
7.2.1.	<i>Kriptovane komunikacije kao zakoniti dokazi u krivičnom postupku.....</i>	186
7.2.2.	<i>Zakonitost dokaza prikupljenih sa servera Sky ECC.....</i>	189
7.2.3.	<i>Komparativna sudska praksa o zakonitosti SKY ECC i ANOM dokaza</i>	192
7.2.4.	<i>Ocjena zakonitosti kriptovanih komunikacija u pravu Bosne i Hercegovine i zaključna razmatranja.....</i>	205
7.3.	<i>Pravna dopustivost dokaza pribavljenih međunarodnom pravnom pomoći</i>	212
7.4.	<i>Izazovi dešifrovanja i digitalne forenzike u realnom vremenu</i>	217
7.5.	<i>Obojena revolucija u kontekstu organizovanog kriminaliteta.....</i>	221

8. POGLAVLJE V: PROFESIONALNI INTEGRITET I KORUPCIJA U POLICIJI	224
8.1. Uzroci erozije profesionalizma u borbi protiv organizovanog kriminaliteta	224
8.2. Mehanizmi unutrašnje kontrole i prevencija infiltracije kriminaliteta	230
9. POGLAVLJE VI: REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA.....	237
9.1. Analiza sudskih presuda Suda BiH u periodu 2014–2024.....	237
9.1.1. <i>Presuda Suda Bosne i Hercegovine u predmetu Jovanović i Jahić</i>	<i>238</i>
9.1.2. <i>Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine</i>	<i>239</i>
9.1.3. <i>Zaključak o analizi presuda</i>	<i>240</i>
9.2. Rezultati kvantitativnog istraživanja (anketa II)	240
9.2.1. <i>Struktura uzorka</i>	<i>240</i>
9.2.2. <i>Stavovi o metodama dokazivanja</i>	<i>242</i>
9.2.3. <i>Grafički prikaz ključnih nalaza</i>	<i>244</i>
9.2.4. <i>Interpretacija kvantitativnih nalaza</i>	<i>244</i>
9.3. Rezultati kvalitativnog istraživanja (anketa I).....	246
9.3.1. <i>Struktura uzorka</i>	<i>246</i>
9.3.2. <i>Grupa 1: Transformacija taktike</i>	<i>246</i>
9.3.3. <i>Grupa 2: Metode dokazivanja</i>	<i>250</i>
9.3.4. <i>Grupa 3: Gubitak profesionalnog integriteta</i>	<i>253</i>
9.3.5. <i>Grupa 4: Uzročno-posljedične veze – Politizacija.....</i>	<i>255</i>
9.4. Sintetički prikaz ključnih nalaza i potvrda hipoteza	257
9.5. Zaključak o empirijskim nalazima.....	259
10. ZAKLJUČAK I PREPORUKE.....	260
11. LITERATURA I PRILOZI.....	265